

Sportplusverenigingen gestart, Rotterdam vooruit?

Hoe Rotterdamse
sportverenigingen
bijdragen aan het
bereiken van stedelijke
doelstellingen

Niels Hermens
Anna Jansma
Freek de Meere
Pieter Verhoogt

Sportplusverenigingen gestart, Rotterdam vooruit?

Hoe Rotterdamse sportverenigingen bijdragen aan het bereiken van stedelijke doelstellingen

Niels Hermens
Anna Jansma
Freek de Meere
(Verwey-Jonker Instituut)

Pieter Verhoogt
(Sport2B)

Oktober 2012

Samenvatting

De gemeente Rotterdam wil de maatschappelijke rol die sportverenigingen voor de stad kunnen vervullen vergroten. Daartoe is het Sportplusprogramma '30 clubs helpen Rotterdam vooruit' opgezet. Het programma wordt uitgevoerd door Rotterdam Sportsupport en breidt zich uit tot dertig Rotterdamse sportverenigingen. Zij werken in de periode 2011-2014 aan het behalen van uiteenlopende doelstellingen op de terreinen veiligheid, werk en inkomen, gezondheid, onderwijs, en (sport)participatie van bijzondere doelgroepen. In september 2011 zijn tien sportverenigingen gestart als Sportplusvereniging. Het Verwey-Jonker Instituut voert tussen 2011 en 2014 in opdracht van Rotterdam Sportsupport onderzoek uit naar het Sportplusprogramma. In deze rapportage bespreken we de belangrijkste resultaten van het eerste jaar Sportplus.

De maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen

In het eerste jaar van het Sportplusprogramma is op de sportverenigingen een grote variatie aan maatschappelijke initiatieven ontstaan. In totaal waren in het voorjaar van 2012 33 initiatieven aan de gang en waren er nog eens 24 in ontwikkeling. Inmiddels zijn hier nog andere initiatieven bijgekomen en zijn sommige initiatieven mogelijk ook weer gestopt.

De activiteiten op het thema gezondheid zijn voor de Sportplusverenigingen vaak een eerste en vrij eenvoudige stap op weg naar een maatschappelijk verantwoorde sportvereniging. De Sportplusadviseurs, medewerkers van Rotterdam Sportsupport die de Sportplusverenigingen ondersteunen en adviseren, geven concrete ondersteuning voor een gezond aanbod in de kantine.

Sportparticipatie van bijzondere doelgroepen lijkt de Sportplusverenigingen het meest aan te spreken. Op dit thema zijn een aantal concrete initiatieven ontwikkeld waarbij vrijwilligers een belangrijke inbreng hebben. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen Pameijer en XerxesDZB. Deze ontstond nadat de betrokken Sportplusadviseur een vrijwilliger van de voetbalvereniging en de sportcoördinator van Pameijer met elkaar in contact had gebracht. Een vrijwilliger van XerxesDZB verzorgt voetbaltrainingen als zinvolle dagbesteding voor een groep cliënten van Pameijer met psychiatrische problemen. Een activiteitenbegeleider van Pameijer zorgt ervoor dat er cliënten aanwezig zijn. De organisatie van sportactiviteiten voor specifieke doelgroepen vereist dat vrijwilligers voldoende zijn toegerust. Zij kunnen gebruikmaken van opleidingen waarin zij leren omgaan met dergelijke doelgroepen. Deze worden door Rotterdam Sportsupport georganiseerd in samenwerking met bijvoorbeeld Zadkine (BeweegKuur-instructeur) en Avant Sanare (Beweegmaatje).

Veel Sportplusverenigingen werken samen met onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld via de School-sportverenigingen of maatschappelijke stages. Een van de Sportplusverenigingen, RC & VV VOC, heeft samen met de Sportplusadviseur het plan opgepakt om op de locatie van de sportvereniging een huiswerkklas te organiseren voor leden van de eigen vereniging, waar ook kinderen uit het speciaal onderwijs welkom zullen zijn.

Initiatieven binnen het thema werk staan nog in de kinderschoenen. Toch zijn steeds meer Sportplusverenigingen hier enthousiast over. Bij een groot deel van de Sportplusverenigingen voeren een of enkele mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vrijwilligerstaken uit. Voor re-integratiebureaus is de samenwerking met sportverenigingen een nieuwe manier om re-integratieprogramma's in te richten. Het zijn plekken waar hun cliënten worden gewaardeerd en op een laagdrempelige wijze met andere mensen in contact komen. Voor de sportverenigingen is het daarnaast een manier om mogelijke vrijwilligerstekorten op te vangen.

Maatschappelijke activiteiten waarbij sport als curatief middel - als behandelingsmethode of 'geneesmiddel' - wordt ingezet voor dak- en thuislozen of jongeren uit de jeugdzorg of Reclassering zijn voor sportverenigingen soms nog een stap te ver. Het is voor hen een hoge drempel om deze groepen direct toe te laten tot de sportvereniging en de andere leden hiermee in aanraking te laten komen.

De Sportplusverenigingen, Rotterdam Sportsupport en de Sportplusadviseurs

Voor de maatschappelijke activiteiten binnen het Sportplusprogramma zet Rotterdam Sportsupport bewust in op sterke en vitale sportverenigingen die de ambitie hebben maatschappelijke activiteiten te ondernemen. Dit vergroot de kans op succes en duurzame activiteiten. De sportverenigingen nemen om twee redenen, die vaak in combinatie met elkaar een rol spelen, deel aan het Sportplusprogramma. De eerste is dat het een mogelijkheid is om de maatschappelijke activiteiten die zij al ondernemen uit te breiden en verder te ontwikkelen. De tweede is dat het kan helpen bij het bereiken van de eigen doelen, zoals meer leden en het versterken van de sportvereniging. De Sportplusverenigingen hechten de grootste waarde aan taken die dicht aanliggen tegen de kernfunctie van de sportvereniging, het organiseren van sportaanbod. Het bedienen van de bestaande leden en vrijwilligers komt op de eerste plaats, gevolgd door het sportaanbod voor specifieke doelgroepen.

Drie voorwaarden vergroten de kans van slagen van het Sportplusprogramma. Allereerst is draagvlak bij de vrijwilligers en leden van de sportverenigingen van belang. Dit draagvlak was in het begin van het traject nog beperkt, maar het neemt toe door de zichtbaarheid en het succes van de maatschappelijke activiteiten. Daarnaast vragen de maatschappelijke activiteiten om specifieke vaardigheden van vrijwilligers. Tot slot zijn pioniers die vanuit de sportvereniging het voortouw nemen belangrijk.

Als we de werkzaamheden van de Sportplusadviseurs samenvatten, zijn drie typen werkzaamheden te onderscheiden. Ten eerste ondersteunen zij de Sportplusverenigingen bij het op gang brengen en begeleiden van het denkproces over mogelijke maatschappelijke activiteiten op de sportverenigingen. De Sportplusadviseurs zorgen er samen met de vrijwilligers voor dat de maatschappelijke activiteiten passen binnen het beleid van de sportvereniging en dat de kwaliteit en continuïteit van deze activiteiten worden gewaarborgd. Ten tweede leggen zij verbanden tussen de (belangen van de) sportverenigingen en de organisaties uit de sociale sector die werkzaam zijn in de deelgemeente of de wijk waar de sportvereniging ligt. Ten derde houden de Sportplusadviseurs de sportverenigingen scherp. Dit gebeurt bijvoorbeeld door inzicht te geven in welke maatschappelijke activiteiten tot de mogelijkheden behoren, het zo nodig bijspringen bij lopende maatschappelijke activiteiten, en het omgaan met verschillen in tempo tussen de professionals, de vrijwilligers die voorop lopen, en de rest van de vrijwilligers en leden van de sportvereniging.

De Sportplusadviseurs hebben een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillende belangen tussen sportverenigingen en organisaties uit de sociale sector, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut zal zich

hier het komende jaar specifiek op gaan richten. Wat zijn succesvolle werkwijzen van Sportplusadviseurs? Waaraan moeten zij aandacht besteden? En hoe gaan zij om met de verschillen in belangen en culturen van sportverenigingen en professionele organisaties? In deze rapportage geven we hierover voorlopige conclusies en aanbevelingen.

Het Sportplusprogramma en de stad Rotterdam

Het is nog te vroeg om op basis van de beschikbare inzichten iets te zeggen over de maatschappelijke en economische betekenis van de maatschappelijke activiteiten op de Sportplusverenigingen. Wel kunnen we vaststellen dat deze maatschappelijke activiteiten de potentie hebben een bijdrage te leveren aan stedelijke doelstellingen. Tegelijkertijd is het een ingewikkeld proces waarin verschillende belangen een rol spelen, en is het een uitdaging draagvlak te creëren bij vrijwilligers en leden van de sportverenigingen die niet direct betrokken zijn bij de maatschappelijke activiteiten. Bovendien is het betrekken van sectoren buiten de sport een belangrijk aspect. De Sportplusadviseurs spelen bij al deze zaken een belangrijke rol.

Conclusies en aanbevelingen

Het onderzoek leidt tot de volgende conclusies en aanbevelingen die in hoofdstuk 5 verder worden toegelicht.

Conclusies

1. Door de inspanningen van de Sportplusadviseurs versnellen en verankeren maatschappelijke activiteiten op sportverenigingen.
2. Door het Sportplusprogramma ontstaan nieuwe verbindingen tussen sportverenigingen en andere sectoren dan de sport.
3. De sportverenigingen die deelnemen aan het Sportplusprogramma hebben hier baat bij.
4. Maatschappelijke activiteiten die aanliggen tegen de kerntaak van de sportvereniging, het organiseren van sportaanbod, hebben de prioriteit van vrijwilligers.
5. Pioniers binnen de sportvereniging, draagvlak en vaardigheden van vrijwilligers zijn van groot belang voor succesvolle maatschappelijke projecten op de Sportplusverenigingen.
6. Het Sportplusprogramma laat zien veelbelovend te zijn voor het bijdragen aan stedelijke doelstellingen.

Aanbevelingen

1. Bouw succesvolle maatschappelijke activiteiten op Sportplusverenigingen verder uit.
2. Gebruik de Sportplusverenigingen voor al bestaande projecten.
3. Blijf binnen het Sportplusprogramma inzetten op sterke en vitale sportverenigingen.
4. Besteed aandacht aan de complexe taak van de Sportplusadviseurs.
5. Heb als Sportplusadviseur aandacht voor het ritme van de sportvereniging, probeer blijvend aandacht te houden voor het draagvlak.
6. Houd als Sportplusadviseur rekening met een verschil in werkwijzen tussen sportverenigingen en professionele organisaties.

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	9
1.1 Onderzoek naar het Sportplusprogramma	10
2 Sportplusprogramma: het proces	11
2.1 De Sportplusverenigingen	11
2.2 Prioriteiten Sportplusverenigingen	13
2.3 De rol van Rotterdam Sportsupport	14
2.4 Bespreking resultaten	15
3 Sportplusprogramma in de praktijk	17
3.1 Sport en gezondheid	17
3.2 Sportparticipatie bijzondere doelgroepen	19
3.3 Sport en werk	21
3.4 Sport en onderwijs	22
3.5 Sport en veiligheid	24
3.6 Bespreking resultaten	26
4 De Sportplusverenigingen en de stad Rotterdam	27
4.1 Ervaringen van Sportplusverenigingen	27
4.2 De stad	29
4.3 Bespreking resultaten	31
5 Conclusies en aanbevelingen	33
5.1 Conclusies	33
5.2 Aanbevelingen	35
Literatuur	37
Bijlage 1 De Sportplusverenigingen van de tweede tranche	38
Bijlage 2 Onderzoeksopzet	39

Colofon

Opdrachtgever
Auteurs

Rotterdam Sportsupport
N.J. Hermens MSc
A. Jansma MSc
Dr. F.B.J. de Meere
Drs. P.H.J. Verhoogt
Ontwerppartners, Breda
Rotterdam Sportsupport
Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

Omslag
Foto's omslag
Uitgave

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-531-2

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2012. Eerste druk.
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

De gemeente Rotterdam zet met het Sportplusprogramma *30 clubs helpen Rotterdam vooruit* in op de maatschappelijke rol die sportverenigingen kunnen vervullen voor de stad. Rotterdam Sportsupport - en uiteindelijk dertig Rotterdamse sportverenigingen - voeren dit programma uit. Welke resultaten zijn in het eerste jaar van het Sportplusprogramma geboekt? En op welke manier kan het programma bijdragen aan stedelijke doelstellingen?

De in dit rapport beschreven resultaten bevestigen dat het Sportplusprogramma veel potentie heeft voor de betrokken organisaties en de stad Rotterdam. Op de Sportplusverenigingen is een grote variatie aan maatschappelijke activiteiten ontstaan. Het programma maakt de sportverenigingen stabiel en zorgt voor nieuwe en succesvolle verbindingen tussen organisaties uit het sociale domein en sportverenigingen. De Sportplusadviseurs van Rotterdam Sportsupport hebben hierin een complexe taak. Zij hebben te maken met verschillende belangen, met spanningen binnen sportverenigingen en met vrijwilligers die komen en gaan. In dit eerste jaar is de basis gelegd voor de totstandkoming van succesvolle ondersteuningsvormen, werkwijzen en samenwerkingsrelaties. De uitbouw daarvan in de komende jaren wordt gevolgd en ondersteund door jaarlijks onderzoek.

